

Ministerie van Binnenlandse Zaken
t.a.v. Hare Excellentie mevrouw Jonkvrouw drs. K.H. Ollongren

Postbus 20011

2500 EA DEN HAAG

180005078

uw brief van

uw kenmerk

ons kenmerk
WP-MW2018-HM

datum
10 april 2018

behandeld door

algemeen nummer
140320

bijlagen
4

dossiernummer

onderwerp

Aanvraag ontheffing ex artikel 3.2 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) voor project Marker Wadden

pr-nummer

Hooggeachte mevrouw Ollongren,

Binnen het grondgebied van de gemeente Lelystad wordt momenteel gewerkt aan de realisatie van het project Marker Wadden. De aanleg van enkele nieuwe natuureilanden is een fantastische impuls voor de ecologische en toeristische kwaliteiten van het Markermeer. Uiteraard vindt hierover ook geregeld overleg plaats met de initiatiefnemer van het project, de Vereniging Natuurmonumenten, en met uw Ministerie. In dat verband zijn we tot de conclusie gekomen dat voor een van de vervolgstappen, namelijk het realiseren van benodigde bebouwing, de medewerking van uw Ministerie onontbeerlijk is voor het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.2 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

In deze brief leggen wij u uit waarom in onze ogen voor het vervolg van dit succesvolle project een ontheffing noodzakelijk is en gaan we voorts in op de argumenten voor het verlenen van een dergelijke ontheffing. Voordat we daartoe overgaan, volgt eerst een korte schets van het project Marker Wadden.

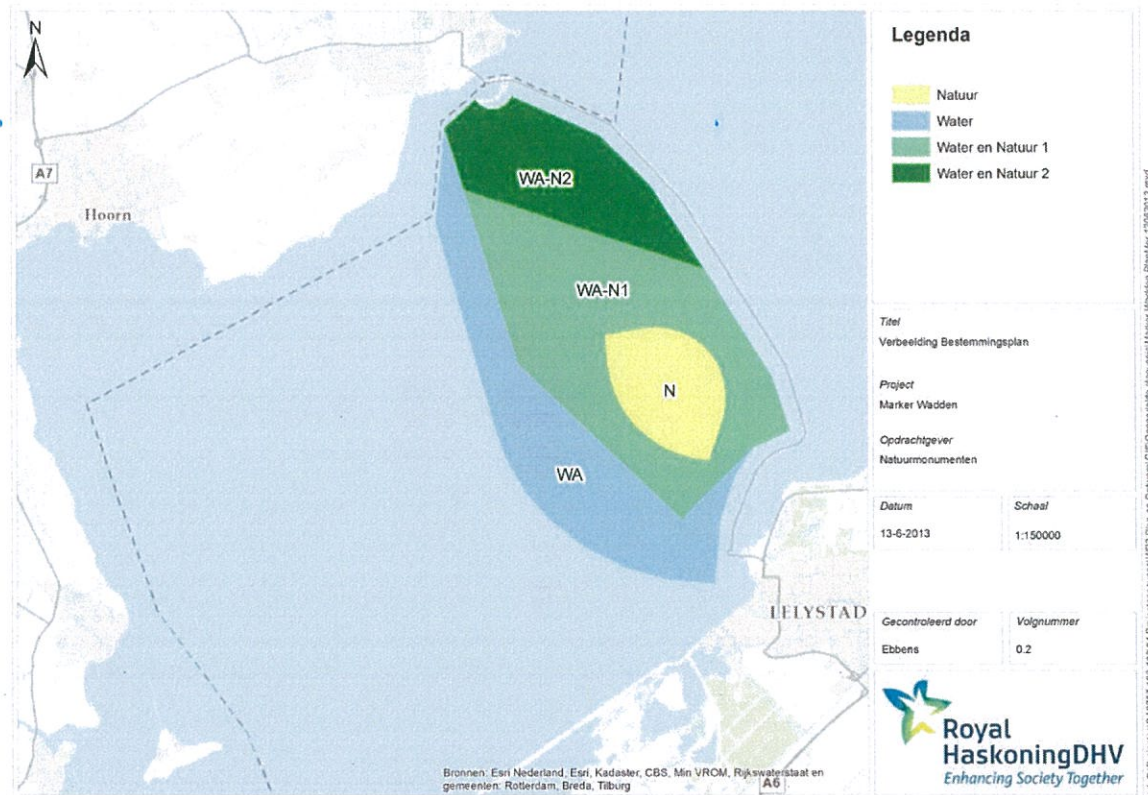
Korte beschrijving project Marker Wadden

Met name als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk en de Houtribdijk is de ecologische kwaliteit van het Markermeer sterk achteruit gegaan. Het project Marker Wadden beoogt deze teruggang om te buigen naar een ecologisch en toeristisch pluspunt door middel van de aanleg van 'natuureilanden'. Deze natuureilanden bestaan uit slikplaten, rietvelden, vloedbossen en stranden en zullen met 'strandwallen' tegen golfslag worden beschermd. De eerste fase is op dit moment in uitvoering. Het is de bedoeling dat in deze fase vijf natuureilanden worden gerealiseerd. Vanaf september 2018 wordt het eerste eiland opgesteld voor bezoekers.

Voor de langere termijn beslaan de plannen voor de vervolgfases een archipel van natuureilanden, verspreid over een gebied van zo'n 10.000 hectare, waarvan tussen de 1.500 en 4.500 ha aan moeras en droogvallende zand- en schelpenbanken. Het resterende gebied blijft dus bestaan uit open water, dat toegankelijk is voor recreatief medegebruik.

Planologische basis Marker Wadden

Ten behoeve van de aanleg van de eerste fase van Marker Wadden heeft de gemeenteraad van Lelystad op 3 december 2013 het gelijknamige bestemmingsplan vastgesteld, dat daarna door het ongebruikt verstrijken van de beroepstermijn onherroepelijk in werking is getreden. Dit bestemmingsplan¹ vormt, uiteraard samen met de door het bevoegd gezag verleende vergunningen, de juridisch-planologische basis voor de aanleg van de eilanden en de daarmee samenhangende activiteiten en de in de planregels vastgelegde gebruiksmogelijkheden. Ook is van belang dat het project Marker Wadden op ons verzoek, via de inwerkingtreding van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet, zevende tranche (Stb. 2014, nr. 168) met ingang van 15 mei 2014 op Bijlage II (Gebiedsontwikkeling met nationale uitstraling) van de Crisis- en herstelwet is geplaatst (nr. 27).

Figuur 1 - Ligging en begrenzing plangebied Marker Wadden

Vervolgstep: benodigde bebouwing op Marker Wadden

Nu de ruwbouw van de eerste fase bijna gereed is, is het voornemen om de voorzieningen benodigd voor het beheer, het ontvangen van bezoekers en voor het faciliteren van onderzoek te gaan realiseren. De ligging op 9 km uit de kust van Lelystad maakt dat hier een aanmeerhaven en diverse gebouwen voor nodig zijn waar gewerkt en overnacht kan worden. Deze groep van gebouwen aan de havenkom noemen we 'nederzetting Marker Wadden'. Onderdeel hiervan zijn de aanmeerhaven, het bezoekerscentrum en in beperkte vorm voorzieningen voor kleinschalige verblijfsrecreatie. Realisering hiervan is niet rechtstreeks mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan, maar gekoppeld aan een wijzigingsbevoegdheid, opgenomen in artikel 3.5. In Figuur 2 is aangegeven voor welk deel van het plangebied (gelegen binnen de bestemming 'Natuur') de wijzigingsbevoegdheid geldt. Hiervoor dient een wijzigingsplan te worden vastgesteld door burgemeester en wethouders en gelden de procedureregels van de Wet ruimtelijke ordening.

¹ Planidn NL.IMRO.0995.BP00046-VG01

Figuur 2 - Ligging nederzetting Marker Wadden binnen contour wijzigingsbevoegdheid (in rood)

In Bijlage I is aangegeven wat er op basis van het wijzigingsplan kan worden gerealiseerd, te weten een aanmeerhaven, een bezoekerscentrum van maximaal 500 m² en kleinschalige verblijfsrecreatie met een oppervlakte van maximaal 1.000 m². Voor kleinschalige verblijfsrecreatie zou op grond van de wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan maximaal 2.500 m² mogen worden gerealiseerd, maar in het wijzigingsplan is er bewust voor gekozen om hiervan slechts 1.000 m² in te vullen.

Voor het wijzigingsplan zal de procedure worden gevolgd zoals voorgeschreven in de Wet ruimtelijke ordening. Het wijzigingsplan zal moeten worden getoetst aan het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Overigens is ook in het bestemmingsplan al aandacht besteed aan het Barro. In dit kader is van belang dat Marker Wadden in hoofdzaak bestaat uit overstroombare natuur zodat de waterbergingscapaciteit van het Markermeer niet wordt aangetast. Alle bebouwing wordt gerealiseerd op de niet overstroombare 'waterstaatkundige constructies', zodat deze geen effect zal hebben op het waterbergend vermogen van het Markermeer. Een cijfermatige onderbouwing hiervoor is opgenomen in Bijlage IV (IV-A).

Ter illustratie is in Bijlage II een impressie opgenomen waaruit de 'nederzetting Marker Wadden' zal gaan bestaan. Naast de voorzieningen die mogelijk worden gemaakt via het wijzigingsplan is hierin tevens de bebouwing opgenomen die valt onder de noemer van artikel 3.2.3 van het bestemmingsplan, zijnde gebouwen ten dienste van de bestemming (o.a. gebouwen voor beheer en onderzoek).

Ontheffingsaanvraag Barro

Het Barro voorziet (tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet) in de juridische borging van het nationaal ruimtelijk beleid. Het Barro bevat regels die de beleidsruimte van andere overheden ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen beperken waar dit noodzakelijk is voor de borging van nationale belangen, onder andere in het IJsselmeergebied.

In verband daarmee is het op grond van artikel 2.12.2 van het Barro gemeenten niet toegestaan om in een bestemmingsplan voor het IJsselmeergebied bestemmingen op te nemen die voorzien in nieuwe bebouwing of landaanwinning, behalve indien er sprake is van overstroombare natuurontwikkeling en

projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie. Het wijzigingsplan is gedeeltelijk in strijd met het hiervoor genoemde verbod om in een bestemmingsplan nieuwe bebouwing of landaanwinning op te nemen.

De gemeente Lelystad heeft in tegenstelling tot veel andere gemeenten geen vrijstelling van 5 hectare voor natuurontwikkeling of andere bestemmingen dan natuurontwikkeling die aansluiten op de bestaande bebouwing. Wel heeft de gemeente Lelystad een vrijstelling voor 150 hectare ten behoeve van woondoeleinden en daaraan gerelateerde activiteiten en een overslaghaven. De beoogde bebouwing op Marker Wadden valt daar niet onder. Er bestaat derhalve geen concrete ontwikkelruimte in het Barro voor het realiseren van de onderhavige noodzakelijke voorzieningen. Het mag duidelijk zijn dat het hier bovendien niet gaat om ontwikkelruimte louter in het belang van de gemeente Lelystad, maar om een project van nationale betekenis. Anders gezegd wil de gemeente Lelystad in de zin van verwezenlijking van gemeentelijk beleid met de uitvoering van dit bestemmingsplan en de daarbij behorende wijzigingsbevoegdheid voor Marker Wadden een bijdrage leveren aan doelstellingen die verder gaan dan het gemeentelijk beleid, maar zowel van provinciaal als nationaal belang zijn.

In artikel 3.2 van het Barro hebben onder andere burgemeester en wethouders de mogelijkheid om de Minister van Infrastructuur en Waterstaat te vragen om van dit verbod ontheffing te verlenen indien de verwezenlijking van het gemeentelijke ruimtelijk beleid wegens bijzondere omstandigheden onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot de met die bepalingen te dienen nationale belangen. Door middel van deze brief verzoeken wij u om van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Criteria ontheffingsaanvraag Barro

De ontheffingsaanvraag moet voldoen aan de volgende criteria:

- a. Er is sprake van een bijzondere en niet-voorzienbare omstandigheid (uitzonderlijke situatie die zich – gezien de zwaarwegende maatschappelijke belangen, sociale en/of (bedrijfs)economische belangen – incidenteel zou kunnen voordoen).
- b. De verwezenlijking van het gemeentelijke en/of provinciale beleid wordt onevenredig belemmerd in verhouding tot de nationale belangen volgens de bepalingen van hoofdstuk 2 van het Barro.

Hieronder gaan we op de genoemde criteria in.

a. Zwaarwegende bijzondere en niet-voorzienbare omstandigheden

De realisatie van Marker Wadden is een project van nationaal belang vanwege de significante bijdrage aan o.a. Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en RRAAM. Bij dit project worden hoogstaande technische innovaties (o.a. het bouwen met slib) ingezet voor de realisatie van grootschalige nieuwe natuur waardoor de ecologische verslechtering van de waterkwaliteit wordt omgebogen naar een positieve ontwikkeling die tevens de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied (Metropoolregio Amsterdam) vergroot.

De realisatie van 'nederzetting Marker Wadden' is randvoorwaardelijk voor openstelling en voor doelmatig beheer en instandhouding van het gebied. De verzameling van gebouwen is nodig voor het dagelijkse beheer (o.a. accommodatie toezichthouder en beheerschuur), voor het onderzoek naar het ecologisch functioneren en de innovatieve bouwtechnieken (o.a. veldstation) en voor het ontvangen van bezoekers (o.a. bezoekerscentrum). Een deel van deze bebouwing kan worden vergund zoals aangegeven in artikel 3.2.3 van het (reeds onherroepelijke) bestemmingsplan Marker Wadden (moederplan). Dit geldt echter niet voor het bezoekerscentrum, de aanmeerhaven en de kleinschalige verblijfsrecreatie.

Deze kunnen pas worden gerealiseerd na gebruikmaking van de wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan, nadat door burgemeester en wethouders een wijzigingsplan is vastgesteld. In de wijzigingsbevoegdheid van het moederplan is dit al specifiek benoemd en zijn al maatvoeringsregels opgenomen.

De drie onderdelen die zijn opgenomen in het wijzigingsplan, te weten de aanmeerhaven, het bezoekerscentrum en de kleinschalige verblijfsrecreatie, zijn onlosmakelijk onderdeel van de 'nederzetting'. De aanmeerhaven is noodzakelijk om bezoekers veilig toegang te geven tot het hoofdeiland. Het bezoekerscentrum heeft tot doel bezoekers schuilgelegenheid te bieden bij slecht

weer, informatie te bieden over de 'making of' van Marker Wadden en om bezoekers tijdens hun bezoek in beperkte vorm etenswaren en/of dranken te kunnen aanbieden. De kleinschalige verblijfsrecreatie draagt significant bij aan het maatschappelijk draagvlak voor Marker Wadden en genereert het grootste deel van de inkomsten (zie bijlage III) welke noodzakelijk zijn voor de bedrijfseconomische exploitatie ter dekking van de beheerkosten, aangezien Natuurmonumenten voor het beheer van Marker Wadden geen aanspraak kan maken op Subsidie Natuur en Landschap (SNL).

Ten aanzien van de *voorzienbaarheid* moet worden vastgesteld dat de ontwikkeling van Marker Wadden (en de daar uit voortvloeiende noodzaak tot realisatie van een bezoekerscentrum, aanmeerhaven en kleinschalige verblijfsrecreatie) een omstandigheid was die niet voorzienbaar was bij het opstellen van titel 2.12 van het Barro (die op 1 oktober 2012 in werking trad). Dat kon feitelijk ook niet omdat de voorbereidingen voor het bestemmingsplan Marker Wadden pas in januari/februari 2013 zijn begonnen. Anders was er op grond van het vorenstaande hoogstwaarschijnlijk – in nauw overleg met Rijkswaterstaat – net als voor vele andere ruimtelijke ontwikkelingen binnen het werkingsgebied van titel 2.12, lid 2 van het Barro wel een specifieke uitzondering gemaakt voor de realisatie van nieuwe bebouwing of landaanwinning ten behoeve van het project Marker Wadden.

b. Onevenredige belemmering gemeentelijke beleidsruimte

Voor de toeristische ontwikkeling van Lelystad is het van groot belang dat Marker Wadden bereikbaar wordt vanuit Lelystad. Het leidt tot een sterke profilering van de stad en tot versterking van de lokale en regionale economie. De bebouwing op Marker Wadden is randvoorwaardelijk om recreanten en toeristen het eiland te laten bezoeken en de beleving van een nieuw stukje natuur mogelijk te maken. Gelet de beschreven achtergrond van artikel 2.12 van het Barro en de bijzondere karakteristiek van het project Marker Wadden, menen wij dat in casu sprake is van een situatie waarin het gemeentelijk ruimtelijk beleid wegens bijzondere omstandigheden onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot de met die bepalingen te dienen nationale belangen, zodat hiervoor ontheffing kan worden verleend.

Aanvullende overwegingen

Vanwege het belang dat de gemeente Lelystad hecht aan een zorgvuldige ruimtelijke ordening is ook gekeken of er sprake is van reële alternatieven en eventuele negatieve effecten.

Geen reële alternatieven.

De beoogde bebouwing staat ten dienste van het beheer, het ontvangen van bezoekers en onderzoek. Al deze activiteiten vinden plaats op de eilanden zelf. De afstand tot de vaste wal maakt dat het niet mogelijk is om de daarvoor benodigde bebouwing ruimtelijk buiten het werkingsgebied van het Barro te plaatsen.

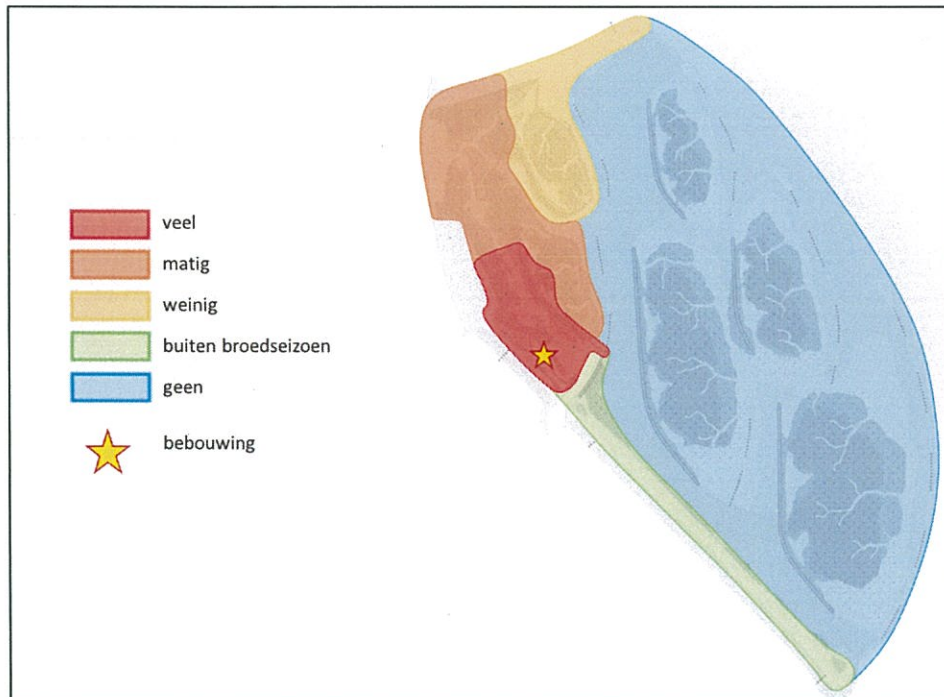
Geen negatieve effecten.

Het oprichten van bebouwing waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd heeft geen negatieve effecten op de natuur van het Markermeer, op het waterbergend vermogen, op de recreatieve mogelijkheden en op de zich ontwikkelende natuur van Marker Wadden zelf:

- Natuur Markermeer. Het project Marker Wadden beoogt de ruimtelijke en ecologische kwaliteit van het Markermeer te verbeteren. Het vermindert de negatieve uitwerking van het slib op het ecosysteem, het vergroot het areaal aan natuurlijke oeverzones en het verbetert de rust-, broed- en foerageermogelijkheden van water- en moerasvogels. Zo levert Marker Wadden een significante bijdrage aan de doelen vanuit Natura 2000, TBES en Kaderrichtlijn Water.
- Waterberging Markermeer. Nederzetting Marker Wadden heeft geen effect op het waterbergend vermogen van het Markermeer. De bebouwing wordt gerealiseerd bovenop de waterbouwkundige constructie (strandwal/duinen) die de achterliggende overstroombare natuur beschermt. Ter plaatse van de beoogde bebouwing ligt het maaiveld reeds boven de maximale waterstand van het Markermeer. Ook de aanmeerhaven heeft geen invloed. Binnen het waterbergend oppervlak bevinden zich alleen de steigers. De steigers zijn overstroombaar en hebben een verwaarloosbaar volume. Zie hiervoor de onderbouwing in Bijlage IV (IV-A).

- Waterrecreatie Markermeer. De bijdrage aan de recreatieve mogelijkheden is ook positief. Marker Wadden wordt een belangrijk vaardoel voor de waterrecreatie, is per boot bereikbaar vanuit Lelystad voor dagbezoekers en biedt bezoekers alle kans om van de natuur te genieten. Het maatschappelijk draagvlak voor Marker Wadden is dan ook groot, zoals is gebleken uit de grote belangstelling tijdens open dagen en frequente berichtgeving in de media.
- Natuur Marker Wadden-beheer. De aanmeerhaven, bezoekerscentrum en kleinschalige verblijfsrecreatie zijn onlosmakelijk verbonden aan de instandhouding van de natuur. De samenleving verwacht van de terreinbeherende organisaties dat natuurgebieden (deels) worden opengesteld voor het publiek. De aanmeerhaven en bezoekerscentrum zijn hiervoor randvoorwaardelijke voorzieningen. Om een kostenneutrale exploitatie van het gebied mogelijk te maken dienen enige inkomsten ter dekking van beheerkosten te worden gegenereerd. Natuurmonumenten ontvangt namelijk geen beheersubsidie voor Marker Wadden. Om enige inkomsten te verwerven is het de bedoeling dat op relatief kleine schaal verblijfsrecreatie mogelijk wordt gemaakt. Overigens heeft de kleinschalige verblijfsrecreatie ook tot doel om op een verantwoorde manier natuurbeleving mogelijk te maken en 'in het echt' te kunnen laten zien waar het project om gaat. In Bijlage IV (IV-C) is een onderbouwing opgenomen ten aanzien van de te verwachten bezoekersaantallen, gebaseerd op de belangstelling voor en reacties op het project tot nu toe en de geregistreerde bezoekersaantallen op de eerder gehouden open dagen/bezoekmomenten in 2016/2017.
- Natuur Marker Wadden-verstoring. Marker Wadden is zo ontworpen dat sprake is van een stringente zonering. Alle recreatieve voorzieningen zijn geconcentreerd rondom de haven. Slechts één eiland is vrij toegankelijk, de andere vier niet. Aan kwetsbare soorten wordt zodoende voldoende rust geboden terwijl het hele gebied geschikt is als foerageergebied. Door de zonering (zie Figuur 3) leidt de bebouwing op Marker Wadden niet tot een aantasting van de zich ontwikkelende ecologische en landschappelijke waarden.

Figuur 3 - Ruimtelijke zonering m.b.t. mate van recreatief gebruik Marker Wadden

Voor meer informatie m.b.t. het effect van het wijzigingsplan op kwetsbare soorten wordt verwezen naar de uitgebreide onderbouwing in Bijlage IV (IV-B) en naar de Passende Beoordeling die als bijlage is opgenomen in de toelichting behorende bij het 'Wijzigingsplan Marker Wadden 2018'.

Uitvoerbaarheid

Wij zijn voornemens om de genoemde bouw- en gebruiksmogelijkheden op te nemen in een wijzigingsplan, dat wij na verlening van de ontheffing op grond van het Barro, zullen vaststellen. Daarbij is voorts van belang dat de ontwikkeling ook past binnen de structuurvisie RRAAM en onderstaande structuurvisies en algemene regels van de provincie Flevoland:

- Omgevingsplan 2006 (inclusief de partiële herzieningen van het Omgevingsplan uit oktober 2013 en oktober 2015 inzake Windenergie en de partiële herziening inzake Water uit oktober 2015 en het ontwerp van de partiële herziening inzake Natuur uit juni 2016);
- Verordening voor de Fysieke leefomgeving 2012.

De realisatie van de nederzetting wordt geheel gefinancierd door de Vereniging Natuurmonumenten.

Doorkijk naar de Omgevingswet

Met ingang van 1 juli 2016 zijn de vier Algemene Maatregelen van Bestuur van de nieuwe Omgevingswet voor consultatie ter inzage gelegd. Op het moment dat de Omgevingswet en onderliggende wet- en regelgeving in werking treedt, komt het Barro te vervallen en vervangen door het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Aangezien artikel 2.12 van het Barro beleidsneutraal is overgenomen in artikel 5.34 van het Bkl, leidt de toekomstige inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet niet tot andere conclusies ten aanzien van de ontheffingsnoodzaak.

Conclusie

Zowel vanuit waterhuishoudkundig (waterkwaliteit/KRW) als ecologisch oogpunt (Natura 2000) is de ontwikkeling Marker Wadden van groot belang. De 'nederzetting Marker Wadden' is hier een onlosmakelijk onderdeel van. Wij vragen u om ontheffing ex artikel 3.2 Barro te verlenen voor:

- een bezoekerscentrum (maximaal 500 m²);
- een aanmeerhaven;
- kleinschalige verblijfsrecreatie (maximaal 1.000 m²);

overeenkomstig het ontwerp-'Wijzigingsplan Marker Wadden 2018' (wordt separaat toegezonden).

Wij hopen in het voorgaande voldoende te hebben onderbouwd waarom dit project in aanmerking zou moeten komen voor het verlenen van de gevraagde ontheffing. Mocht u nadere vragen hebben dan zijn zowel de initiatiefnemer als wij gaarne bereid om deze aanvraag nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Het college van de gemeente Lelystad,

De secretaris,

De burgemeester,

Ir. N. Versteeg MCM

J.A. Fackeldey, locoburgemeester

Bijlage I

Bebouwing op Marker Wadden mogelijk gemaakt in 'Wijzigingsplan Marker Wadden 2018'.

(Ontwerp-)Wijzigingsplan Marker Wadden 2018 (in procedure)

Binnen de 'wetgevingzone-wijzigingsgebied' mag na vaststelling van het 'Wijzigingsplan Marker Wadden 2018' het volgende worden gerealiseerd:

- a. een bezoekerscentrum met een maximum bebouwde oppervlakte van 500 m² en een bouwhoogte van ten hoogste 12 m is toegestaan;
- b. kleinschalige verblijfsrecreatie, mits het aantal eenheden ten hoogste 25 bedraagt, het gezamenlijk bebouwd oppervlak niet meer bedraagt dan 1.000 m² en een bouwhoogte van ten hoogste 8 m is toegestaan *(in het oorspronkelijke bestemmingsplan werd in de wijzigingsbevoegdheid nog uitgegaan van 2.500 m² maar om de ruimtelijke impact van de bebouwing te reduceren is de maximale omvang in het wijzigingsplan teruggebracht tot 1.000 m²);*
- c. een aanmeerhaven, mits het aantal ligplaatsen ten hoogste 25 bedraagt.

Begrippen:

bezoekerscentrum

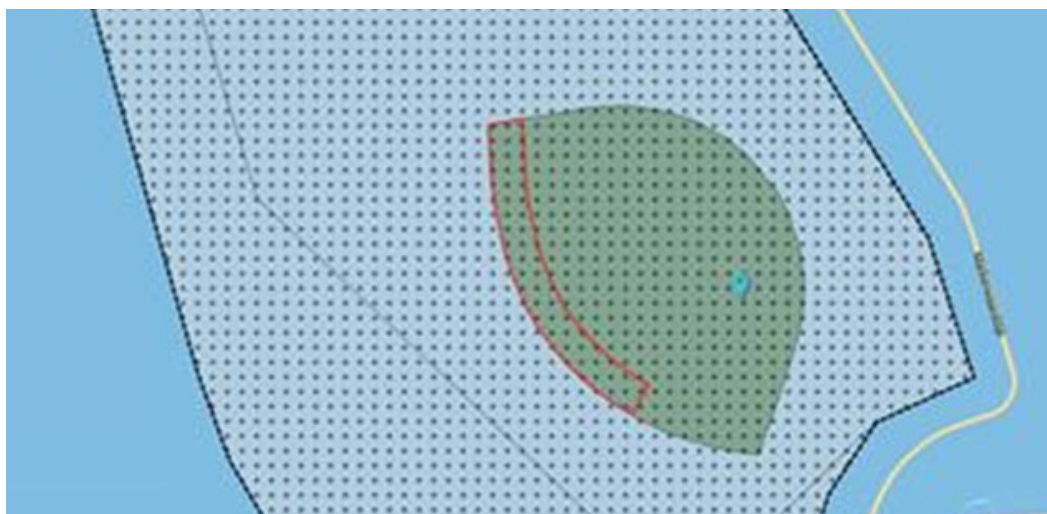
gebouw voor ontvangen en informeren van bezoekers al dan niet met eenvoudige eet- en drinkgelegenheden.

kleinschalige verblijfsrecreatie

verblijf voor recreatieve doeleinden waarbij er ten minste één nacht wordt doorgebracht, zoals recreatiehuisjes en kampeerplaatsen.

aanmeerhaven

golfbeschut waterbekken met voorzieningen voor het aanmeren van schepen zoals meerpalen, passantensteigers, meerboeien, walstroom en ligplaatsen.

Figuur 4 – Contour 'wetgevingzone –wijzigingsgebied' (in rood aangegeven)

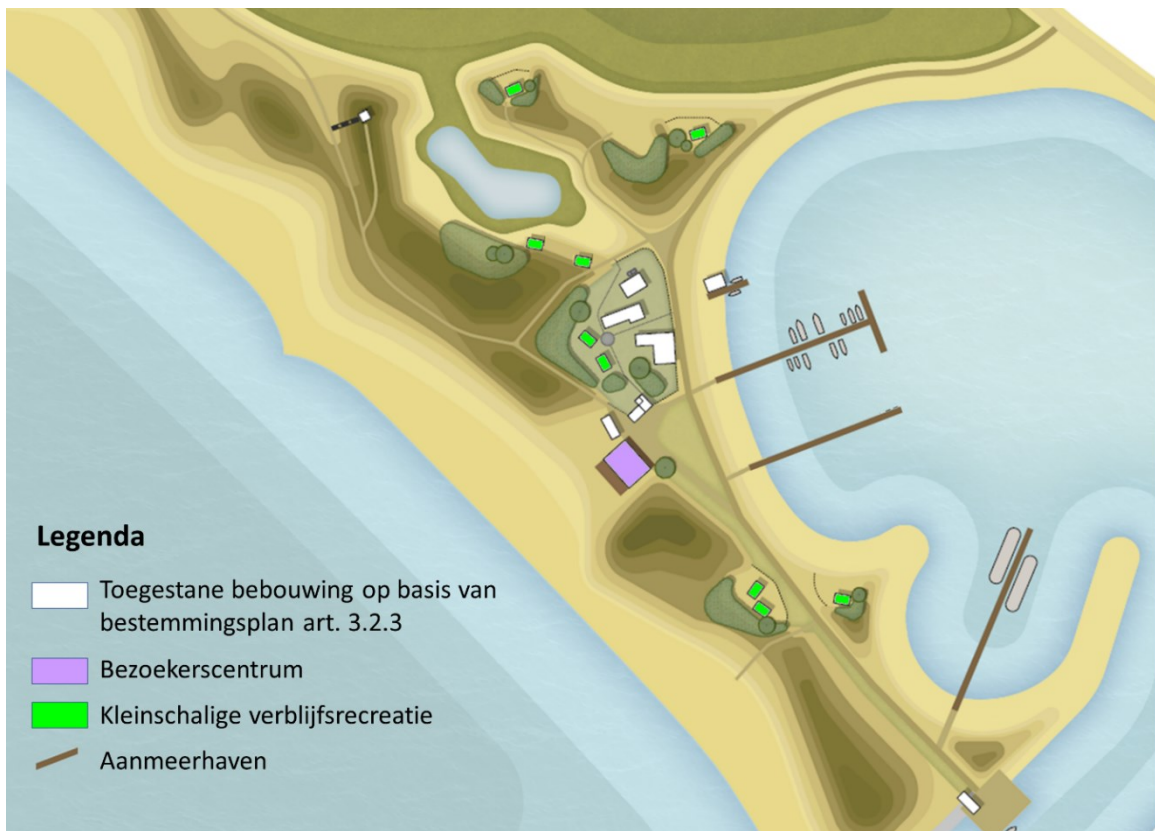

Bijlage II

Het plan voor de 'nederzetting Marker Wadden' bestaat uit circa 15 gebouwen waaronder een bezoekerscentrum, kleinschalige verblijfsrecreatie en een aanmeerhaven.

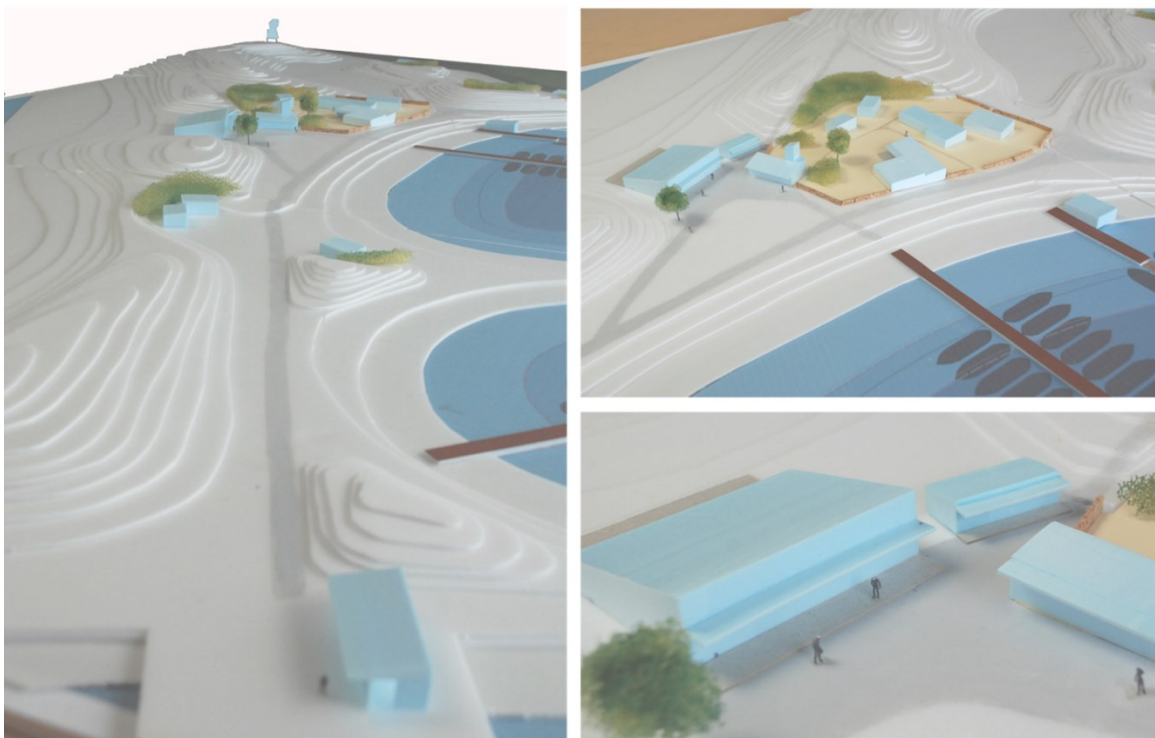

Figuur 5 - Locatie 'nederzetting Marker Wadden'

Figuur 6 - Impressie nederzetting Marker Wadden - kaartbeeld

Figuur 7 - Impressie nederzetting Marker Wadden – vogelvluchtperspectief maquette

Bijlage III

Voor de exploitatie van Marker Wadden is door Natuurmonumenten een eerste exploitatiebegroting gemaakt. De geschatte opbrengsten zijn nagenoeg gelijk aan de verwachte kosten.

Exploitatie	jaarlijks bedrag
Beheerkosten	€ [redacted]
Onderhoudskosten bebouwing (1 % van investering)	€ [redacted]
Afschrijving over 20 jaar	€ [redacted]
Totale kosten	€ [redacted]
Geschatte opbrengst veerdienst	€ [redacted]
Geschatte opbrengst liggelden	€ [redacted]
Geschatte opbrengst dagrecreatie	€ [redacted]
Geschatte opbrengst kleinschalige verblijfsrecreatie	€ [redacted]
Totale geschatte opbrengst	€ [redacted]
Verschil	€ [redacted]
<i>percentage</i>	[redacted]

Belangrijkste uitgangspunten exploitatiebegroting:

- *maximale inzet vrijwilligers;*
- *exploitatie recreatieve voorzieningen door Natuurmonumenten zelf (geen commerciële exploitant);*
- *geschatte opbrengst is omzet minus kosten;*
- *extern geëxploiteerde veerdienst met 'toegangsprijs' geïntegreerd met ticketprijs.*

Bijlage IV

Deze bijlage bevat een nadere onderbouwing op een drietal onderdelen.

IV-A   Effect op waterberging Markermeer

IV-B   Effect op kwetsbare soorten

IV-C   Bezoekersaantallen

IV-A Onderbouwing effect op waterberging Markermeer

Effect Marker Wadden op waterberging Markermeer

Marker Wadden bestaat uit overstroombare natuur, dat wil zeggen dat het gebied geïnundeerd is bij NAP +1,0 m. Om deze natuur te beschermen tegen golfslag zijn beschermingsconstructies nodig die niet overstroombaar zijn. De invloed van deze constructies op de waterbergingscapaciteit betreft de ruimte die de niet-overstroombare (bij NAP+1,0) beschermingsconstructies innemen. Uitgerekend is het volume van de constructies tussen NAP en NAP+1,0 m.

Bij Marker Wadden gaat het om:

Noordstrand:	1.500 m * 42 m ³ /m ¹	= 63.000 m ³
Harde rand:	1.500 m * 18 m ³ /m	= 27.000 m ³
Recreatiestrand:	700 m * 70 m ³ /m	= 49.000 m ³
Zuidstrand:	2.500 m * 52 m ³ /m	= 130.000 m ³
Totaal:	6.200 m	= 269.000 m ³

Het totale volume van het Markermeer en IJmeer tussen NAP en NAP+1,0 m bedraagt 78.000 ha * 10.000 m³/ha = 780.000.000 m³

Het volume van 269.000 m³ komt overeen met 0,035 % van het waterbergingsvolume van het Markermeer en IJmeer. Ter vergelijking: dit volume komt overeen met 0,35 mm peilstijging in het Markermeer hetgeen niet meetbaar is.

De niet-overstroombare beschermingsconstructies beschermen bij Marker Wadden ca. 850 ha overstroombare natuur. Dat betekent dat ca.3% van het geheel bestaat uit beschermingsconstructie.

Niet overstroombare beschermingsconstructies ten behoeve van overstroombare natuurontwikkeling zijn vrijgesteld van toetsing aan het Barro.

Effect 'Wijzigingsplan Marker Wadden 2018' op waterberging Markermeer

Het wijzigingsplan betreft het planologisch mogelijk maken van:

- een bezoekerscentrum (500 m²)
- een aanmeerhaven met maximaal 25 ligplaatsen
- 25 eenheden kleinschalige verblijfsrecreatie (max. 1.000 m²)

Theoretisch kan het bezoekerscentrum en de kleinschalige verblijfsrecreatie in totaal maximaal 1.500 m³ waterberging wegnemen (= *maximale oppervlak van 500+1.000 m² bij 1 meter waterschijf tussen NAP en NAP+1,0 m*). Dat betreft 0,0002 % van het bergingsvolume van het Markermeer. In werkelijkheid worden de gebouwen gerealiseerd op de niet-overstroombare beschermingsconstructies waardoor er in het geheel geen sprake is van het wegnemen van volume aan waterberging.

De aanmeerhaven wordt wel gerealiseerd binnen het huidige waterbergingsvolume. Berging wordt weggenomen alleen door de palen aangezien het dek ligt op NAP+1,0 m. De aanmeerhaven bestaat uit:

- 23 ronde palen met diameter van 51 cm	= 4,5 m ³
- 140 vierkante palen van 0,3 * 0,3 m	= 12,5 m ³
Totaal	= 17,0 m ³

Het geheel van 17 m³ komt overeen met 0,000002 % van het bergingsvolume hetgeen verwaarloosbaar is.

---

¹ Op basis van technische profielen gerealiseerde beschermingsconstructies.

IV-B Onderbouwing effect op kwetsbare soorten

Passende Beoordeling

Ten behoeve van het Bestemmingsplan Marker Wadden is een Passende Beoordeling opgesteld door RHDHV (juni 2013), welke is bijgevoegd bij het wijzigingsplan als bijlage 2. Zoals verwoord in paragraaf 2.2 van de Passende Beoordeling (1^e alinea) is bij de bepaling van de effecten in de gebruiksfase ten gevolge van recreatie rekening gehouden met alle recreatieve voorzieningen. Ook de voorzieningen die mogelijk worden gemaakt door de wijzigingsbevoegdheid.

Volgens pagina 86 van de Passende Beoordeling zijn bij bepalen van verstoring door recreatie de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- *“Tijdens de aanlegfase is er recreatie door mensen die geïnteresseerd zijn in de aanleg.*
- *In de loop van de bestemmingsplanperiode wordt gebruik gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid ten aanzien van recreatieve voorzieningen. Deze zullen in de loop van de bestemmingsplanperiode worden gerealiseerd. Uitgangspunt is dat in 2023 de recreatieve voorzieningen zoals mogelijk gemaakt door de wijzigingsbevoegdheid maximaal worden benut. Deze maximale benutting moet worden gezien als een gebruikseffect en niet als een aanleffect en staat daarom in een aparte paragraaf beschreven. “*

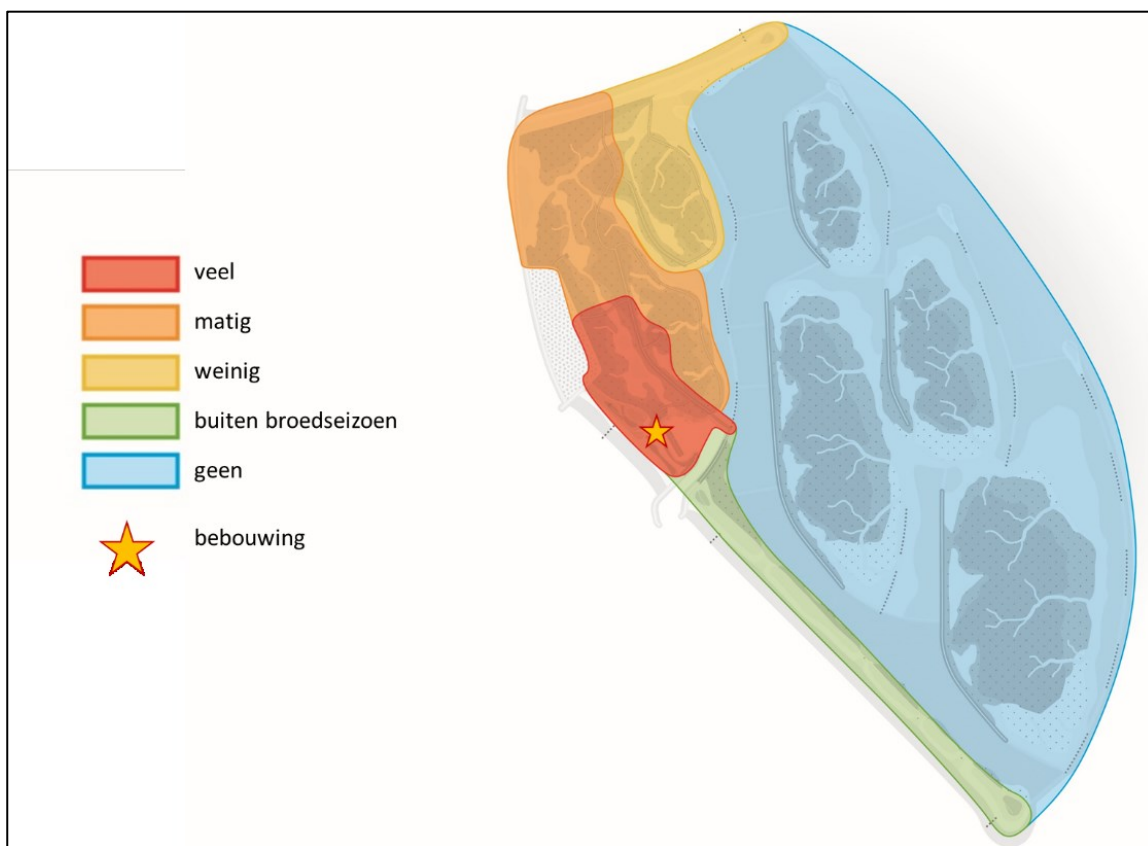

Figuur IV-B1 Gerealiseerd ontwerp

In de Passende Beoordeling zijn in paragraaf 8.3 de gebruikseffecten beschreven van de recreatieve voorzieningen (zoals bijvoorbeeld het bezoekerscentrum en de aanmeerhaven) op de kwetsbare soorten (instandhoudingsdoelen Natura 2000). De conclusie van de Passende Beoordeling is dat er geen negatieve effecten worden verwacht mits de potentiële risico's door "een 'uitgekiende' inrichting worden ondervangen". De effecten op de natuur in de gebruiksfase zijn positief beoordeeld.

De 'uitgekiende' inrichting heeft betrekking op:

- groot oppervlakte beschut water binnen Marker Wadden dat een functie kan vervullen als ruigebied door rust te waarborgen en een open verbinding met het Markermeer te realiseren (is overgenomen in het gerealiseerde ontwerp, zie figuur IV-B1);
- het onbetreedbaar maken van grote delen van het gebied zodat rustige plekken overblijven (is overgenomen in het gerealiseerde ontwerp, zie figuur IV-B2);
- concentreren van de verstoring aan de zuidwestelijke zijde door het daar situeren van de recreatieve voorzieningen (bezoekerscentrum, aanlegsteiger, overnachtingshaven) en deze voorzieningen in andere delen van Marker Wadden weg te laten (is overgenomen in het gerealiseerde ontwerp, zie figuren IV-B1 en IV-B2).

Figuur IV-B1 Ruimtelijke zonering m.b.t. mate van recreatief gebruik Marker Wadden

Verstoringsafstanden

Figuur IV-B2 geeft inzicht in hoe de recreatieve druk is gezoned waarbij de drukte rondom de havenkom relatief groot is en afneemt naar mate de afstand op het eerste eiland toeneemt tot de havenkom. De andere 4 eilanden zijn niet toegankelijk voor publiek.

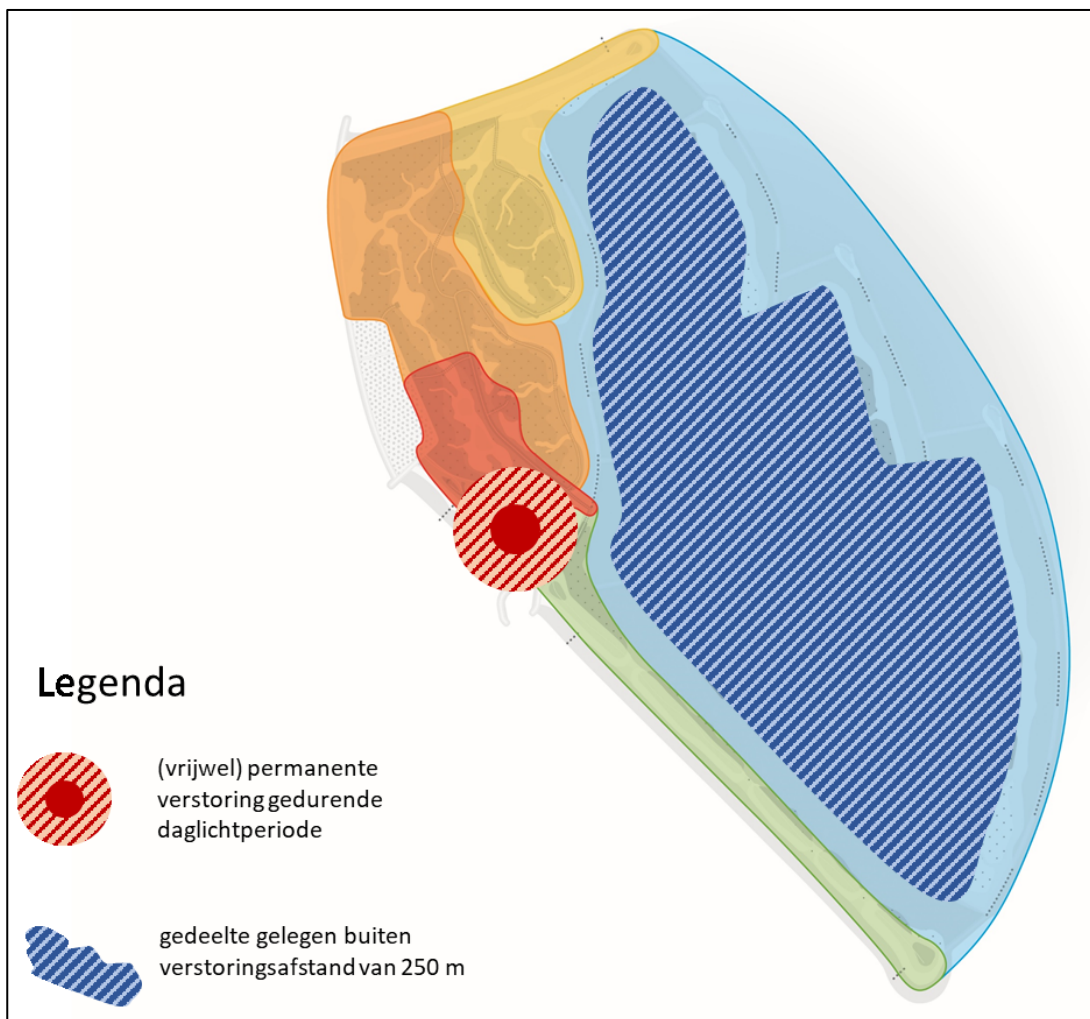
Figuur IV-B2 geeft niet weer wat de te verwachten impact is op verstoringsgevoelige vogelsoorten. Om dat in beeld te brengen is in tabel IV-B1 samengevat de verstoringsafstanden van relevante soortgroepen (bron: Krijgsveld et al., 2008):

Soortgroepen	Foerageren/rustend	Broedend
Futen	200 m	75 m
Aalscholvers	75 m	50 m
Reigers	75 m	25 m
Zwanen	175 m	100 m
Ganzen	560 m	25 m
Eenden	250 m	
Roofvogels	100 m	125 m
Hoenders	50 m	
Steltlopers	125 m	100 m
Kluten	100 m	175 m
Plevieren	100 m	175 m
Meeuwen	75 m	
Sterns	50 m	125 m

Tabel IV-B1 Gemiddelde verstorsingsafstanden (vluchtafstanden) per soortgroep volgens Krijgsveld et al, 2008

Op basis van tabel I is vast te stellen dat de robuuste maat waarin geen sprake is van verstoring ligt op 250 m afstand. In figuur IV-B3 is verbeeld hoe deze verstorsingsmaat zich verhoudt tot de maatvoering van het ontwerp. De conclusie is dat relatief een zeer klein gedeelte (ca. 3 %) vrijwel permanent onderhevig is aan enige verstoring en dat voor meer dan de helft van het gebied (57 %) geldt dat deze zich geheel buiten de verstorsingsafstand van 250 m bevindt.

Figuur IV-B2 Invloed van verstorsingsafstanden

Verstoringsklasse	oppervlakte	percentage
Veel recreatief gebruik	50 ha	6%
Waaronder gedeelte met (vrijwel) permanente verstoring gedurende daglichtperiode (250 m rondom bebouwing)	25 ha	3%
Matig recreatief gebruik	85 ha	11 %
Weinig recreatief gebruik	55 ha	7 %
Geen recreatief gebruik	560 ha	75 %
Waaronder gedeelte buiten verstoringsafstand van 250 m	425 ha	57 %
Totaal (binnen contour op waterlijn rondom de eilanden)	750 ha	
<i>Buitencontour (verondiept water rondom Marker Wadden)</i>	<i>100 ha</i>	
Totaal	850 ha	

Tabel IV-B2 Oppervlakteverdeling verstoringsklassen

Conclusie

In de Passende Beoordeling van het Bestemmingsplan is reeds rekening gehouden met de recreatieve voorzieningen. Daarnaast is het ontwerp zodanig dat de verstoring zich concentreert op een relatief klein gedeelte van Marker Wadden en dat een heel groot deel zelfs helemaal gevrijwaard is van verstoring door recreanten. Het Wijzigingsplan is conform de Passende Beoordeling en heeft zodoende geen negatieve invloed op kwetsbare vogelsoorten.

IV-C Onderbouwing bezoekersaantallen

Reeds ontvangen bezoekers

Marker Wadden is nog volop in aanbouw. Sinds september 2016 zijn delen van het eerste eiland onder begeleiding toegankelijk. In totaal hebben meer dan 10.000 personen Marker Wadden al bezocht. De belangrijkste op een rij:

- Expeditie Marker Wadden 2016 (ca. 1.200 bezoekers)
- Stembureau Marker Wadden (> 1.500 bezoekers)
- Expeditie Marker Wadden 2017 (> 4.000 bezoekers)
- Ca. 200 vaartochten met kleine en grotere schepen (ca. 3.500 bezoekers)

Op basis van de aantallen en de reactie van de bezoekers is vast komen te staan dat het animo voor bezoek van de Marker Wadden nog veel groter is dan van te voren was ingeschat.

Te verwachte aantallen bezoekers

Ten behoeve van het exploitatieplan is door Natuurmonumenten een eerste inschatting gemaakt van het aantal bezoekers dat in de toekomst jaarlijks Marker Wadden gaat bezoeken (tabel IV-C1). Het betreft een voorzichtige inschatting. Het is zeker niet ondenkbaar dat de werkelijke bezoekersaantallen het dubbele of zelfs vijfvoudige zal bedragen. Voor de conclusie van de Passende Beoordeling is dat niet van invloed om het aantal bezoekers geen enkele invloed heeft op de zonering.

	Hoogseizoen (8 weken)	Middenseizoen (18 weken)	Laagseizoen (26 weken)	Totaal
Veerdienst	23.500	17.500	2.500	43.500
Chartervaart	4.500	5.000	3.500	13.000
Pleziervaart	5.000	3.500	2.500	11.000
Schepen NM	2.500	2.000	3.000	7.500
Totaal	35.500	28.000	11.500	73.000

Tabel IV-C1 Geschatte aantallen bezoekers, onderverdeeld naar seizoen en wijze van transport

Conclusie

De verwachting is dat grote aantallen bezoekers Marker Wadden zullen aandoen. Voorzieningen (waaronder het bezoekerscentrum, aanmeerhaven en kleinschalige verblijfsrecreatie) zijn noodzakelijk voor het ontvangen en in goede banen leiden van deze bezoekersstromen.